

**Muinaisjäännöksen hoitosuunnitelma
Tampere, Pispalan tukkitie 1 (Punainen tukkitie)**

Sisällysluettelo

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	3
YLEISKUVAUS	3
2. MUINAISJÄÄNNÖKSEN HOIDON PERUSTEITA	4
JOHDANTO	4
MUSEOVIRASTO JA MUINAISMUISTOLAKI	5
PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEON ”ADOPTOI MONUMENTTI” –HANKE	5
3. MUINAISJÄÄNNÖSKOHTTEEN NYKYTILA	6
TOPOGRAFIA	6
KASVILLISUUS	6
MAANKÄYTTÖ	6
4. KOHTEEN KÄYTTÖ	6
VARUSTUS	6
KULKEMINEN KOHTEELLE	7
KÄYTTÖMAHDOLLISUUDET	7
5. HOITOSUUNNITELMA	
HOIDON TAVOITTEET	7
HOITO-OHJE	7
HOITOPÄIVÄKIRJA	8
MUUTA	8
MUUT OSALLISET	8
6. TYÖTURVALLISUUS	8
7. KARTTALIITTEET	
Peruskarttaote, s. 9	
Yleiskarttaote, s. 10	
Ote Pohjois-Pirkkalan kartasta vuodelta 1927, s.11	

1. Perustiedot kohteesta

Kohteen nimi:	Tampere, Tukkitie 1 (punainen tukkitie)
MJ -rekisterinumero:	1000014088
Hoitorekisterinumero:	-
Hoitoalue:	Pirkanmaa
Hoidosta vastaa:	Pirkanmaan maakuntamuseo
Muinaisjäännytyystyyppi:	teollisuuskohteet
Tyypin tarkenne:	kulkuväylät
Ajoitus:	1860-1930-luvut
Pinta-ala:	7 x 5 m, rajauksen perusteena ovat näkyvät rakenteet.
Sijainti	Kohde sijaitsee Ala-Pispalan kaupunginosassa, n. 50 m Pispalan kirkosta etelään, harjun loivalla etelärinteellä, Pispalan valtatie eteläpuolella, aivan vanhan tielinjan reunalla.
Peruskartta:	212309 Tampere
Koordinaatit:	X 6822028– 6822035, Y 2484460– 2484468, Y 112-113
Kylä:	Hyhky
Kiinteistötunnus:	837-218-1358-1

Yleiskuvaus

Kohde sijaitsee Ala-Pispalan kaupunginosassa, n. 50 m Pispalan kirkosta etelään, harjun loivalla etelärinteellä, Pispalan valtatie eteläpuolella, aivan vanhan tielinjan reunalla.

Tukkiteitä pitkin kuljetettiin 1860–1920-luvuilla tukkeja Näsijärvestä Pispalan kannaksen yli Pyhäjärveen. Ensimmäisen tukkitien rakensi Porin Höyrysaha (Isonsannan saha) v. 1863–1864. V. 1871 saha ja tukkitie siirtyivät Rosenlewin omistukseen konkurssihuutokaupassa. Tukkitie oli rakennettu punaisiksi maalattujen hirsirakenteiden varaan, josta johtuen sitä kutsuttiin "punaiseksi" tukkitieksi. Se toimi alkujaan hevosvoimalla, mutta muutettiin v. 1873–74 höyryvoimalla toimivaksi. Tukkitiet jäivät käytöstä v. 1930 ja purettiin 1930-luvulla. Ensimmäisen tukkitien linja paikallistettiin vanhojen karttojen, yleisöilmoitusten ja maaston topografian perusteella.

Punaisesta tukkitiestä on jäljellä 7 m x 5 x 1 m kokoinen, m-kirjaimen muotoinen betonirakenne (perustus), joka sijaitsee lounaaseen viettävällä rinteellä. Betonista pistää ylös muutama n. 10 cm pitkä ja halkaisijaltaan 3 cm oleva pultti. Kolme rakenteen pitkittäistä haaraa on pituudeltaan 4,3 m ja leveydeltään 60 cm. Niiden väleissä kasvaa pensaikkoo. Rakenteen kaakkoisreunalla sijaitsee kaupungin kiintopiste nro 665.

2. Muinaisjäännöksen hoidon perusteita

Johdanto

Muinaisjäännöksen hoidolla tarkoitetaan muinaisjäännöksen ja sen lähiympäristön maisemanhoitoa. Hoidon tavoitteena on edistää kohteen suojelua ja tarvittaessa käyttöä opetus- ja nähtävyysskohteena.

Hoito vaatii huolellista etukäteissuunnittelua, jossa selvitetään kohteen kulttuuri- ja luontoarvot sekä maankäytön historia sekä asetetaan hoidolle tavoitteet. Hoidon toteutus taas riippuu muinaisjäännöksen luonteesta ja sijaintiympäristöstä. Luonteeltaan se on kulttuurimaisemanhoitoa, jossa suositetaan perinteisiä työtapoja ja -menetelmiä. Tehtävistä toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista pidetään hoitopäiväkirjaa.

Muinaisjäännösalueen hoito- ja kunnostustyö on käsityötä, jossa hyödynnetään perinteisiä työtapoja ja -menetelmiä. Hoito vaatii huolellista suunnittelua ja mieluiten pitkäjänteistä toteutusta. Saavutetun hoitotuloksen ylläpito vaatii jatkuvaa ja säännöllistä työtä.

Hoidon perustana on hoitosuunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan varsinaisten hoitotoimenpiteiden ohella myös kohteen käytön vaatimat toimet ja rakenteet. Hoitosuunnitelmaa voidaan täydentää ja muuttaa työn edetessä.

Muinaisjäännöksen hoito aloitetaan usein peruskunnostuksella, joka on hoitotoimista raskain ja työvaltaisin. Peruskunnostuksen valmistuttua hoitoa jatketaan ylläpitävällä hoidolla. Ylläpitävän hoidon tarkoituksena on vesovan kasvillisuuden pitäminen kurissa, niitto sekä mahdolliset täydennysharvennukset tai yksittäisten puiden tai pensaiden poistot. Hoidon päättymisen seurauksena on usein hoitoalueen nopea umpeenkasvu. Tulos voi olla lähtökohtaa tiheämpi pusikko, sillä raivauksen aiheuttama kasvuedellytysten parantuminen saattaa vesakon räjähdysmäiseen kasvuun.

Hoidon edetessä seurataan alueen maisemassa ja kasvillisuudessa tapahtuvia muutoksia. Raivauksen ja hoitotoimenpiteiden seurauksena jotkut kasvilajit taantuvat ja toiset yleistyvät. Toisinaan raivaustyö saa ihmisen vanhat seuralaiskasvit, arkeofyytit, kasvamaan uudelleen. On tärkeää tehdä muistiinpanoja suoritetuista hoitotoimenpiteistä. Niiden avulla voidaan seurata alueella tapahtuvia muutoksia ja arvioida hoitosuunnitelman toimivuutta sekä tarpeen mukaan kehittää työmenetelmiä.

Suurin osa maamme muinaisjäännöksistä sijaitsee yksityisten maanomistajien mailla. Silloin, kun muinaisjäännöksen hoitoa toteuttaa joku muu kuin alueen maanomistaja, on kaikista suunnitelmista neuvoteltava hyvissä ajoin maanomistajan kanssa.

Museovirasto ja muinaismuistolaki

Muinaismuistolaki (295/63) määrää kiinteiden muinaisjäännösten hoidosta ja suojelusta. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen muinaismuistolain vastaisella tavalla on kielletty (MML 1,4 §). Myöskään hoitotyössä ei saa kajoata muinaisjäännökseen, eikä vahingoittaa sitä. Tarpeen tullen voi kaikissa muinaisjäännöksen hoitoa koskevissa asioissa kääntyä Museoviraston puoleen. Yhteyshenkilönä Museoviraston puolesta toimii Satu Mikkonen-Hirvonen, puh. 040 128 6184 ja sähköposti satu.mikkonen-hirvonen@nba.fi.

Adoptoi monumentti -toiminta

Adoptoi monumentin tarkoitus on paikallisten asukkaiden innostaminen kotiseutunsa historiasta ja muinaisuudesta kertovien muinaisjäännöskohteiden hoitotyöhön. Paikalliset asukkaat tai yhdistykset hoitavat muinaisjäännöskohdetta maakuntamuseon antaessa tukea ja tietoa. Hankkeessa kohteiden hoitotyötä ohjaavat sekä Museovirasto että Pirkanmaan maakuntamuseo.

Kohteiden hoidossa noudatetaan Pirkanmaan maakuntamuseon, Museoviraston ja maanomistajan hyväksymää hoitosuunnitelmaa. Kohteella ei tule suorittaa hoitosuunnitelmaan kuulumattomia toimenpiteitä. Jos tarvetta hoitosuunnitelman muuttamiseen tulee, on muutoksista sovittava aina etukäteen Pirkanmaan maakuntamuseon, Museoviraston ja maanomistajan kanssa.

Toimittaessa hoitokohteella ja sinne siirryttäessä kunnioitetaan paikallisten asukkaiden ja maanomistajan yksityisyyttä sekä noudatetaan yleistä jokamiehenoikeutta.

Hoitajien toivotaan omaksuvan ja kartuttavan kohdetta koskevaa tietoa. Lisäksi olisi hyvä, että hoitaja välittää kohteesta tuotettua tietoa sidosryhmilleen ja ympäristölleen. On kuitenkin muistettava, että Pirkanmaan maakuntamuseo tuottaa tai tarkastaa sekä hanketta että kohdetta koskevan julkisesti esitettävän tiedon. Tuloksena syntyvä tieto ja tutkimustulokset kootaan hankkeen tietokantaan jota ylläpitää Pirkanmaan maakuntamuseo.

Mahdollisesta kaupallisesta toiminnasta tulee sopia erillisellä kirjallisella sopimuksella hankeen eri osapuolten kesken.

3. Muinaisjäännöskohteen nykytila

Topografia

Pispalan tukkitien hoidon kohteena oleva osa sijaitsee asfaltoidun pysäköintialueen ja Pispalan valtatie välisellä ruohoa kasvavalla jyrkällä rinteellä. Kohteen länsipuolella on muuntajakoppi ja itäpuolella puutalo.

Kasvillisuus

Kasvillisuus hoitokohteen ympäristössä on nurmikkoa, voikukkaa ja muita vastaavia kasveja. Betonirakenteen vieressä kasvaa myös koivu ja muita lehtipuita. Itse betonirakenteessa kasvaa pensaikkoa.

Hoitoalue on pienialainen ja hoitotoimet kohdistuvat itse rakenteeseen sekä niiden välittömään läheisyyteen.

Maankäyttö

Tukkitien rakentamisen aikaan ympäristö on ollut pensaikkoa kasvavaa rinnettä. Nykyisin tukkitien jäljellä oleva osa sijaitsee Tampereen kaupungin omistamalla alueella. Tukkitien betonirakennelma ja sen lähiympäristö eivät ole olleet aiemmin erityisen hoidon kohteena.

4. Kohteen käyttö

Varustus:

Kohteessa ei ole käyttöön liittyviä rakenteita.

Infotaulu:

Betonirakenteessa on pronssilaatta. Suurempi informaatiotaulu mahdollisesti myöhemmin.

Kyltti:

Ei ole

Viitta:

Ei ole

Kulkeminen kohteelle

Kohteelle pääsee julkisilla kulkuvälineillä. Se on näkyvissä kadulta ja parkkipaikalta. Erityisen kulkureitin rakentamiseen ei ole tarvetta.

Käyttömahdollisuudet

Kohde soveltuu paikallishistoriasta kiinnostuneille omatoimiseksi matkailukohteeksi.

5. Hoitosuunnitelma

Hoidon tavoitteet

Hoidon tavoitteena on edistää muinaisjäännöksen suojelua hoidon avulla. Hoitotoimet kohdistuvat tukkitien betonirakennelmaan ja sen välittömään läheisyyteen. Muinaisjäännöskohteen rakenteiden korjaamiseen ei ole toistaiseksi tarvetta.

Hoito-ohje

1. Peruskunnostus

Peruskunnostus on tehty maaliskuussa vuonna 2014, jolloin muinaisjäännöksen läheisyydessä olleet puut on kaadettu ja pensaikko leikattu matalaksi. Kunnostus on tehty Tampereen kaupungin toimesta. Yhteyshenkilönä kaupungin vihersuunnittelun puolesta toimii rakennuttajahortonomi Teemu Kylmäkoski puh. 040 8016376.

2. Jatkohoito

Jatkohoito on luonteeltaan ylläpitävää. Hoitotoimet ovat pensaikon ja muun kasvillisuuden raivaamista betonirakenteen päältä ja sen välittömästä läheisyydestä sekä lähialueen pitämistä siistinä. Betonirakenteen keskellä kasvava pensaikko leikataan matalaksi vähintään kahden vuoden välein. Rakennelma pidetään puhtaana roskista ja lehdistä, mutta siinä kasvava sammal jätetään paikalleen. Työn tuloksena syntyvä pieni määrä raivausjätettä voidaan hävittää maastoon ennalta sovittuun paikkaan kompostoitumaan. Jos jätettä syntyy suuria määriä, tulee sen poiskuljettamisesta sopia etukäteen museon yhteyshenkilön kanssa. Kaadetuista puista versovat uudet alut leikataan matalaksi.

Työt tehdään käsityökaluilla ilman koneita. Roskat ja muu jäte kuljetetaan alueelta pois. Jos hoidon tuloksena syntyy suuri määrä jätettä, on siitä hyvä ilmoittaa etukäteen museon yhteyshenkilölle jätteen poiskuljettamiseksi. Tampereen kaupunki (yhteys suunnitteluhortonomiin) kuljettaa syntyneen jätteen pois.

Hoidon yhteydessä tulee seurata mahdollisia muutoksia kohteessa ja sen ympäristössä. Seurattava muutos on esimerkiksi maaston kuluminen. Havaitut muutokset kirjataan hoitopäiväkirjaan. Äkillisistä muutoksista, kuten myrskytuhoista, kaatuneista puista tai kohteeseen kohdistuneesta ilkivallasta ilmoitetaan museon yhteyshenkilölle mahdollisimman pian. Jatkotoimenpiteet suunnitellaan yhdessä kaupungin kiinteistötoimen kanssa.

Hoitopäiväkirja

Hoitotoimenpiteistä pidetään hoitopäiväkirjaa, johon merkitään hoitotoimenpiteet, työhön liittyvät kustannukset, hoitotyöhön osallistuneiden henkilöiden nimet sekä päivämäärä, jolloin hoitotoimenpiteitä on suoritettu. Lisäksi hoitopäiväkirjaan kirjataan tarvittaessa muinaisjäännökseen liittyviä havaintoja ja muita oleellisia asioita. Hoitopäiväkirja toimitetaan vuosittain Pirkanmaan maakuntamuseoon.

Muuta

Kohteeseen ei ole tällä hetkellä opastusta paikan päällä. Opastaulun pystyttämistä kohteen läheisyyteen sekä kohteen merkitsemistä maastoon on hyvä harkita. Tästä kannattaa neuvotella Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa

Muut osalliset

Kohteen hoito- ja käytöstavasta on neuvoteltu Tampereen kaupungin vihersuunnittelun (rakennuttajahortonomi Teemu Kylmäkoski) ja Museoviraston (tutkija Olli Soininen) kanssa sekä Museoviraston tutkija Olli Soinisen kanssa. Työturvallisuus

6. Työturvallisuus

Hoitotyössä tulee kiinnittää huomiota hoitotyöhön osallistuvien henkilöiden turvallisuuteen, sillä adoptoija vastaa työturvallisuudesta hoitokohteella. Erityisesti on ennakoitava työturvallisuuteen liittyviä vaaratekijöitä ja kiinnitettävä huomiota hoitotyön turvalliseen suorittamiseen. Kohteella on työskenneltävä työpareittain, eli hoitotyöhön tulee osallistua vähintään kaksi työntekijää. Lisäksi on hyvä muistaa, että hoitajilla tulee olla muinaisjäännösten hoitotyön tekemiseen soveltuva vakuutus.

Kohdetta hoidettaessa on käytettävä muinaisjäännöksen hoitotyöhön soveltuvia työjalkineita. Lisäksi työssä on käytettävä tukevia viiltosuojattuja työkäsiineitä, koska vaaratilanteita saattavat aiheuttaa lasinpalaset, eläimet, kuten käärmeenpuremat ja ampiaisenpistot, tai mahdolliset neulanpistot. Lihassetähdysten välttämiseksi hoitotyöhön osallistuvien työntekijöiden on perehdytettävä oikeisiin nostotapoihin.

Työkalujen, koneiden tai muiden laitteiden käytöstä saattaa aiheutua vaaratilanteita, siksi hoitosuunnitelman mukaan toimittaessa kohteella käytetään ainoastaan käsityökaluja kuten raivaussaksia, vesuria, puukkoa ja haravaa. Näistä suurin vaara on vesuria käytettäessä. Vesuria käytettäessä työjärjestys on suunniteltava siten, ettei vesuria käyttävän läheisyydessä ole muita henkilöitä. Lisäksi vesurin käyttäjän on syytä olla perehtynyt oikeisiin työasentoihin.

Toiminta onnettomuustilanteessa on suunniteltava etukäteen. Onnettomuuden sattuessa on oltava valmius ensiavun antamiseen. Kohteen paikannustiedot, kuten koordinaatit sekä lähin osoite, on oltava valmiina helposti saatavilla erillisellä lapulla. Hoitajilla tulee olla muinaisjäännösten hoitotyön tekemiseen soveltuva vakuutus, kuten talkoo- tai vapaa-ajan vakuutus.

Tampereella 20.8.2014

Tutkija Kreetta Lesell
Pirkanmaan maakuntamuseo

Tampere
Ylä- ja Ala-Pispalan sekä Tahmelan arkeologinen inventointi 2008

4. Pispalan tukkitie 1, teollisuushistoriallinen rakenne

Ote PerusCD:ltä 1:20 000 (Peruskarttalehti 2123 09 TAMPERE)
Piirt. V. Adel. Pohjakartta (c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

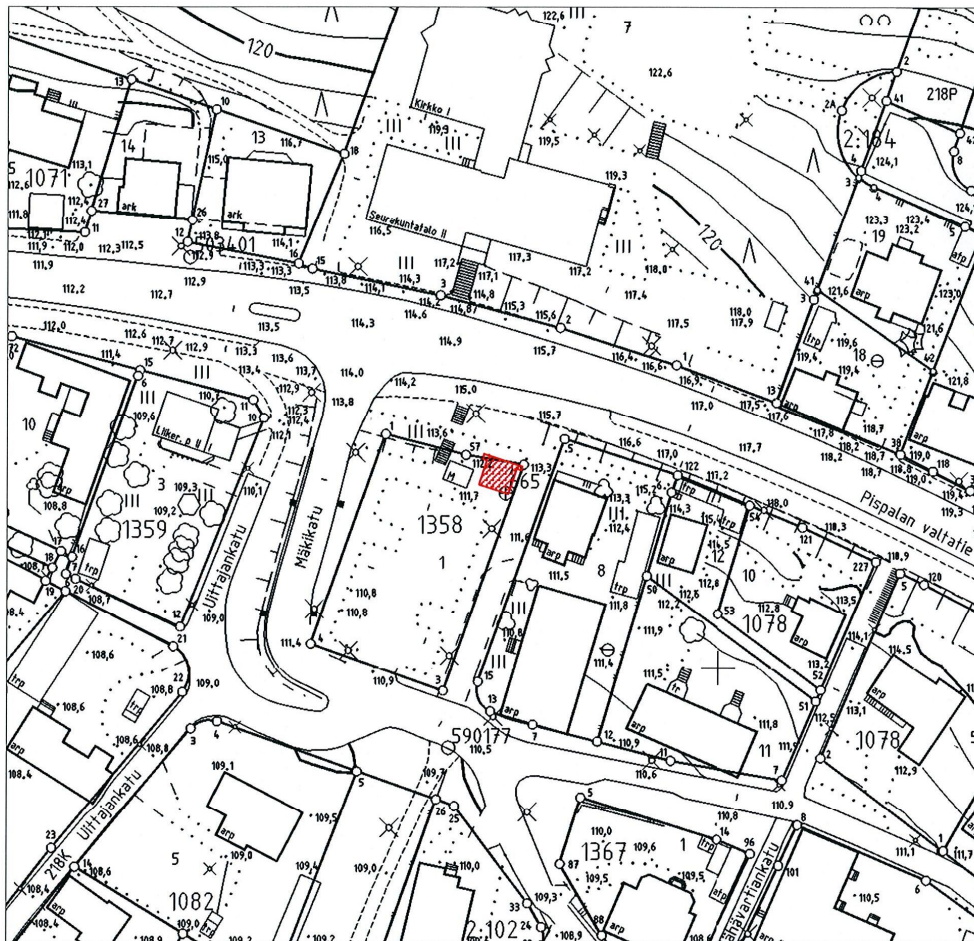
● kiinteä muinaisjäännös

P = 6826 419 - 6826 426
I = 3324 769 - 3324 776
Z = 112 - 113

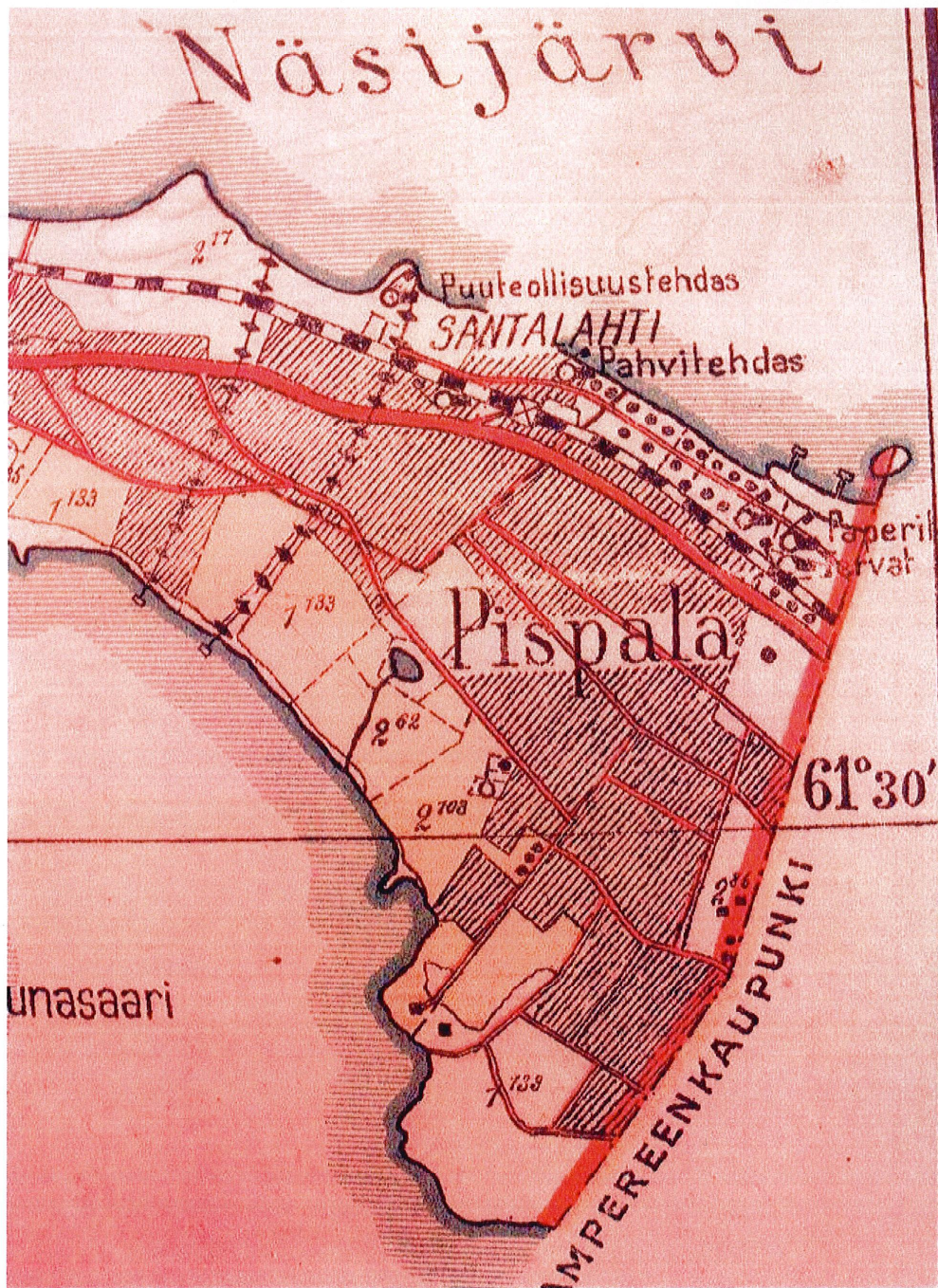
Tampere
Ylä- ja Ala-Pispalan sekä Tahmelan arkeologinen inventointi 2008

4. Pispalan tukkitie 1

Yleiskartta 1:1000
Piirt. V. Adel. Pohjakartta (c) Tampereen kaupunki

kiinteä muinaisjännös

Pispalan tukkitiet Pohjois-Pirkkalan kartassa v:lta 1927.